

Polonistyka na Uniwersytecie Wileńskim – osiągnięcia, zagrożenia i perspektywy

Polish Studies at the Vilnius University: achievements,
threats, perspectives

Mirosław Dawlewicz

Centrum Polonistyczne Uniwersytetu Wileńskiego, Litwa
ORCID: 0000-0003-4599-4670

Abstract: The aim of the article is to present Polish studies at the Vilnius University – its history, present times and prospects for development. One of the basic goals of the Center for Polish Studies of the Vilnius University is, among others, educating specialists in Polish literature, culture and language in educational, cultural and state institutions in Lithuania. Thirty years of functioning of Polish studies at Vilnius University as a separate teaching and research unit within the structure of the Faculty of Philology have shown that it is an important and needed institution. The strengthened field of Polish studies at Vilnius University should exist as a permanent element of the structure of this university and as a necessary bridge in cooperation between Lithuania and Poland.

Key words: Polish Philology, Vilnius University, didactics

Streszczenie: Celem artykułu jest prezentacja studiów polonistycznych na Uniwersytecie Wileńskim – jej dziejów, współczesności i perspektyw rozwoju. Jednym z podstawowych celów działalności Centrum Polonistycznego Uniwersytetu Wileńskiego jest m.in. kształcenie specjalistów w zakresie polskiej literatury, kultury oraz języka dla placówek oświatowych, kulturalnych oraz państwowych na Litwie. Trzydzieści lat funkcjonowania polonistyki na Uniwersytecie Wileńskim jako odrębnej jednostki dydaktyczno-naukowej w strukturze Wydziału Filologicznego wykazało, że jest ona placówką ważną i potrzebną. Wzmocniony kierunek studiów polonistycznych na Uniwersytecie Wileńskim powinien istnieć jako trwały składnik struktury tej uczelni i jako niezbędny pomost we współpracy Litwy i Polski.

Słowa kluczowe: filologia polska, Uniwersytet Wileński, dydaktyka

Studia polonistyczne na Uniwersytecie Wileńskim mają wielowiekową i bogatą tradycję. Od czasów Wielkiego Księstwa Litewskiego w tej renomowanej *Almae Matris* były prowadzone badania filologiczne, lingwistyczne, literaturoznawcze, a także studia z dziedziny retoryki, homiletyki, dydaktyki itd. Niezwykle owocny etap rozwoju polonistyki wileńskiej przypadł na początek XIX wieku (wraz z narodzeniem romantyzmu), a także później, po

1919 roku, gdy uczelnia została reaktywowana pod nazwą Uniwersytetu Stefana Batorego.

Katedra Filologii Polskiej (obecnie Centrum Polonistyczne) Uniwersytetu Wileńskiego powstała, a właściwie została reaktywowana, w 1993 roku na mocy decyzji Rady Wydziału Filologicznego. Wypełniono w ten sposób poważną lukę, gdyż w latach powojennych polonistyka, niestety, na Uniwersytecie Wileńskim nie istniała. Podstawowe cele działalności Centrum to: 1) kształcenie specjalistów w zakresie polskiej literatury, kultury oraz języka dla placówek oświatowych, kulturalnych oraz państwowych; 2) rozwijanie badań nad obecnością literatury i kultury polskiej na Litwie, analizowanie litewsko-polskich związków literackich, a także funkcjonowania języka polskiego na Litwie, przygotowywanie prac naukowych; 3) rozwijanie oraz popieranie wszechstronnej litewsko-polskiej współpracy kulturalnej.

Od początku swej działalności Centrum Polonistyczne nawiązuje do chlubnych tradycji wileńskiej polonistyki przedwojennej Uniwersytetu Stefana Batorego reprezentowanej m.in. przez takich wybitnych przedstawicieli nauki, jak Konrad Górski, Manfred Kridl, Stanisław Pigoń. Warto uświadomić sobie, że wśród pracowników USB i słuchaczy seminarium polonistycznego byli też wybitni przyszli naukowcy – Czesław Zgorzelski, Halina Turska, Maria Renata Mayenowa, Józef Trypućko i wielu innych – kształtujący życie naukowe i kulturalne w powojennej Polsce i poza jej granicami. Niewątpliwie tradycje te zobowiązują również nas współczesnych.

W pierwszych latach swej działalności Katedra Filologii Polskiej nie miała jeszcze – poza kierownikiem, prof. dr. hab. Algisem Kalėdą – własnych pracowników ze stopniami naukowymi, toteż wspierali ją wizytujący profesorowie z Polski (zob. Dawlewicz 2009, 326). Obecnie w Centrum Polonistycznym zatrudnionych jest siedmioro samodzielnych naukowców (czterech językoznawców i trzech literaturoznawców). Są to: prof. dr Krystyna Rutkowska, doc. dr Mirosław Dawlewicz, doc. dr Wiktoria Ušinskienė, doc. dr Kinga Geben, doc. dr Irena Fedorowicz, doc. dr Regina Jakubėnas oraz dr Teresa Dalecka.

Centrum Polonistyczne Uniwersytetu Wileńskiego jest jedyną placówką na Litwie, w której polonistykę studiować mogą wszyscy chętni, niezależnie od narodowości. Studiują tu zarówno osoby, które ukończyły szkoły z polskim językiem wykładowym, jak i absolwenci szkół litewskich i rosyjskich, dla których polonistyka ma charakter filologii obcej.

Zgodnie z programem studiów powstały dwie odrębne grupy studentów: 1) absolwentów szkół polskich oraz 2) absolwentów szkół niepolskich (litewskich, rosyjskich). Taki model studiów sprawdził się w praktyce akademickiej: po etapie intensywnego nauczania języka polskiego osób po szkołach niepolskich poziom obu grup z czasem ulegał wyrównaniu, dzięki czemu wykłady dla studentów obu grup odbywały się razem. Rekrutacja studentów polonistyki do dwóch osobnych grup niestety została zlikwidowana w 2013 roku; odtąd filologia polska na Uniwersytecie Wileńskim

stała się jedną z wielu filologii obcych, przy tym tracącą popularność (por. Fedorowicz 2016, 111-112). Pewną alternatywą było wprowadzenie w latach 2009-2013 - zamiast dotychczasowej polonistyki - nowej (podwójnej) specjalizacji: filologia litewska i język polski. Kierunek ten ukończyło ogółem 12 absolwentów (dwa roczniki). Od 2013 roku powrócono do programu polonistycznego w odnowionej formie, ale już w innych warunkach, wynikających z reform w dziedzinie oświaty przeprowadzonych na szczeblu państwowym. Od 2012 roku zaczął obowiązywać system opłat za studia. Z uwagi na wysokie czesne podjęcie studiów polonistycznych przez absolwentów szkół polskich z Wilna i Wileńszczyzny stało się możliwe jedynie dzięki wsparciu finansowemu Ambasady RP w Wilnie i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”.

W latach 1997-2022 obronionych zostało przeszło 300 prac bakalaureckich (licencjackich). Absolwenci polonistyki na Uniwersytecie Wileńskim znajdują zatrudnienie jako pedagodzy, dziennikarze (np. Radio „Znad Wilii”, TVP Wilno, prasa polska na Litwie), tłumacze, animatorzy kultury czy pracownicy placówek oświatowo-kulturalnych. Pięcioro absolwentów polonistyki Uniwersytetu Wileńskiego odbyło studia doktoranckie w Polsce i uzyskało stopnie naukowe.

Pracownicy Centrum Polonistycznego biorą aktywny udział w konferencjach naukowych w kraju i za granicą, prowadzą badania indywidualne oraz w ramach projektów zespołowych.

Z zakresu **literaturoznawstwa** zrealizowane zostały badania dotyczące funkcjonowania literatury polskiej na Litwie oraz związków literackich polsko-litewskich. Owocem tych badań są studia autorstwa Algisa Kalėdy: *Powojenna literatura litewska: droga strat i nadziei* (Warszawa 1998); *Dzieje literatury litewskiej 1918-2000*, t. 2 (Warszawa 2003); *Od M do M. Szkice o literaturze polskiej i litewskiej* (Vilnius 2005); *Mitų ir poezijos žemė* (Vilnius 2011); *W poszukiwaniu poetyckiej tożsamości Wilna* (Vilnius 2016) i in., a także Reginy Jakubėnas, *Prasa WKL w XVIII w.* (Kraków 2005); Ireny Fedorowicz *Czesław Jankowski (1857-1929) w życiu literacko-kulturalnym Wilna lat 1905-1929* (Kraków 2005) oraz Teresy Daleckiej *Dzieje polonistyki wileńskiej 1919-1939* (Kraków 2003). Kalėda był ponadto współautorem antologii literatury polskiej o Litwie pt. *Litwo, nasza matko miła* (Vilnius 1996), która jest zalecona do użytku w szkołach polskich na Litwie (Dawlewicz 2009, 328).

Badania naukowe nad literaturą polską na Litwie oraz stosunkami polsko-litewskimi są prowadzone również w ramach prac dyplomowych. Można tu wymienić następujące prace, reprezentujące różne epoki literackie i zróżnicowane aspekty badawcze: *Działalność edukacyjna jezuitów w Wilnie w XVIII wieku*; *Wizerunek Barbary Radziwiłłówny w dramaturgii polskiej i litewskiej*; *Litwa w twórczości Józefa Weyssenhoffa*; *Polska prasa humorystyczna w Wilnie na początku XX wieku*; *Rzeczywistość międzywojenna w poetyckiej twórczości żagarystów*; *Wilno międzywojenne*

we wspomnieniach Polaków i Litwinów; Jan Bułhak – fotografik i poeta; Właściwości narracji w powieściach Tadeusza Konwickiego; Mit Litwy w „Dolinie Issy” Czesława Miłosza; Motyw światła w poezji Czesława Miłosza, *Współczesna poezja Wileńszczyzny. Wybrane motywy; Życie kulturalno-literackie na łamach kwartalnika „Znad Wilii”* itd.

Badania **językoznawcze** pracowników Centrum Polonistycznego dotyczą przede wszystkim socjolingwistyki (badania socjolektów, języka młodzieży i dzieci), dialektologii i etnolingwistyki oraz współczesnego funkcjonowania języka polskiego na Litwie. Od 1995 roku językoznawcy Centrum Polonistycznego prowadzili coroczne obozy dialektologiczne, podczas których zbierany był materiał językowy. Opiekunem naukowym i współorganizatorem praktyk była prof. dr hab. Halina Karaś z Uniwersytetu Warszawskiego, oddelegowana do pracy w Wilnie, współorganizatorami – prof. Krystyna Rutkowska oraz dr Kinga Geben. W wyniku przeprowadzonych badań dokonano wielogodzinnych nagrań rozmów na różnorodne tematy językowe, socjologiczne, kulturowe, religijne oraz wspomnień mających ogromne znaczenie dla zachowania historii badanych terenów. Niezwykle ważne stały się badania gwar polskich na Kowieńszczyźnie, albowiem nie były one dotąd szerzej zbadane i opisane. Owocem tych działań jest bardzo wartościowa pozycja *Język polski na Kowieńszczyźnie. Historia – sytuacja socjolingwistyczna – cechy językowe – teksty* (Warszawa 2001), wydana pod red. H. Karaś i współautorstwie pracowników Centrum Polonistycznym. Kolejna książka jest poświęcona w całości leksyce gwar polskich na Litwie (J. Rieger, I. Masojć, K. Rutkowska, *Słownictwo polszczyzny gwarowej na Litwie*, Warszawa 2006). Zawiera ona ponad 4500 wyrazów z cytataми oraz omówienie zróżnicowania geograficznego i funkcjonalnego słownictwa, charakterystykę zapożyczeń litewskich, rosyjskich i białoruskich w gwarach polskich.

Zagadnieniom kultury języka polskiego na Wileńszczyźnie, której na polonistyce wileńskiej przypada szczególna rola, zostały poświęcone następujące prace dyplomowe (wybór): *Formy grzecznościowe w polszczyźnie wileńskiej na tle polszczyzny ogólnej; Błędy językowe w prasie wileńskiej („Kurier Wileński”, „Nasza Gazeta”); Konstrukcje z bezokolicznikiem i imiesłowem przysłówkowym w ocenie uczniów polskich szkół średnich na Litwie; Kompetencje językowe młodzieży polskiej na Wileńszczyźnie w zakresie frazeologii; Świadomość językowa uczniów szkół podstawowych na Wileńszczyźnie* i in. Zagadnieniom kultury języka polskiego na Wileńszczyźnie poświęcony był też cykl programów realizowany w latach 2018-2019 wspólnie z Radiem „Znad Wilii” – „Gramatyczne poniedziałki”, <https://zw.lt/tag/gramatyczne-poniedzialki/> (dostęp: 31.12.2022) oraz „Detektyw Literka” we współpracy z TVP Wilno, <https://wilno.tvp.pl/63110807/detektyw-literka> (dostęp: 04.01.2023).

W wyniku indywidualnych badań języka polskiego na Litwie podjętych przez pracowników Centrum Polonistycznego powstały prace doktorskie:

Słownictwo socjolektu młodzieży polskiego pochodzenia w Wilnie (M. Dawlewicz); *Świadomość i kompetencje językowe a warstwy leksykalne w idiolektach młodzieży polskiego pochodzenia na Wileńszczyźnie* (K. Geben), *Cykl zimowy roku obrzędowego w słownictwie polskim i litewskim* (K. Rutkowska). Ušinskienė przetłumaczyła i zaadaptowała dla obiorców litewskich podręcznik Marzeny Kowalskiej *Język polski w 4 tygodnie* (Lenkų kalba per 4 savaites, Vilnius 2005), stosowany z powodzeniem w nauczaniu języka polskiego jako obcego.

W dorobku pracowników Centrum Polonistycznego są również skrypty dla studentów I i II stopnia kierunków humanistycznych na Uniwersytecie Wileńskim autorstwa Dawlewicza – *Trumpoji lenkų kalbos gramatika. Kalbos dalys, linksniavimas ir asmenavimas // Zarys gramatyki języka polskiego. Części mowy, odmiana* (dwa wydania: Vilnius 2012, 2017), opracowanie przeznaczone dla studentów litewskojęzycznych uczących się od podstaw języka polskiego; skrypt Rutkowskiej – *Pogranicze polsko-litewskie: język a kultura (wybrane zagadnienia)* (Vilnius 2012), opracowanie, które powstało dzięki wieloletnim badaniom terenowym, prowadzonym od 1995 roku na różnorodnych obszarach językowych polskich, zachowanych dziś na Litwie; skrypty K. Geben – *Kultura języka polskiego. Zmiany słownikowe w polszczyźnie mówionej na Litwie* (Vilnius 2013) oraz *Współczesny język polski. Swoistość języka polskiego na Litwie* (Vilnius 2019), zawierający wykłady i ćwiczenia z kultury języka polskiego dla studentów polonistyki; skrypty z literatury polskiej: I. Fedorowicz i T. Daleckiej, *Wilno literackie 1918-1939* (Vilnius 2021) oraz R. Jakubėnas *Polska poezja okolicznościowa Wilna II połowy XVIII wieku* (Vilnius 2021). Wszystkie te opracowania z powodzeniem mogą być też wykorzystane w szkołach z polskim językiem wykładowym jako źródło bogatego materiału przykładowego dla nauczycieli polonistów.

Centrum Polonistyczne było organizatorem wielu konferencji naukowych o randze międzynarodowej, przykładowo: *Wileńskie konteksty romantyczne* (I – 1994; II – 1996), *Adam Mickiewicz – teksty i konteksty* (1998), *Słowacki a Litwa* (1999). Dwie międzynarodowe konferencje naukowe były poświęcone 90. i 100. rocznicy urodzin Cz. Miłosza (2001; 2011 – *Przestrzeń i czasy Czesława Miłosza*, wspólnie z Litewskim Instytutem Literatury i Folkloru). W ramach obchodów jubileuszy Centrum Polonistycznego Uniwersytetu Wileńskiego zorganizowano kilka międzynarodowych konferencji naukowych: *Polonistica Vilnensis: paradygmaty rozwoju* (2003), pięć lat później – *Europejskość ojczyzn: litewsko-polskie związki literackie, kulturowe i językowe* (2008). Pokłosiem tych konferencji są tomy – *Europejskość Ojczyzn: litewsko-polskie związki literackie, kulturalne i językowe. Materiały międzynarodowej konferencji naukowej. Wilno 23-24 października 2008* (2009) oraz *W kręgu idei Miłoszowskich. Studia nad życiem i twórczością Czesława Miłosza* (2011). Z okazji 20-lecia polonistyki na Uniwersytecie Wileńskim odbyła się kolejna konferencja na podobny

temat: *Funkcjonowanie języków i literatur na Litwie. Polsko-litewskie związki naukowe i kulturowe* (2013). Pokłosem konferencji, poświęconej 25-leciu działalności polonistyki na Uniwersytecie Wileńskim, jest publikacja *Pod znakiem Orła i Pogoni. Polsko-litewskie związki naukowe i kulturowe w dziejach Uniwersytetu Wileńskiego* (2019). We wrześniu 2022 roku Centrum Polonistyczne Uniwersytetu Wileńskiego było organizatorem VI Międzynarodowej Konferencji Naukowej z cyklu „Języki słowiańskie w ujęciu socjolingwistycznym” Komisji Socjolingwistyki afiliowanej przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów „Pogranicza Słowiańszczyzny przełomu XX i XXI wieku. Język-społeczeństwo-kultura-tożsamość”.

Pracownicy Centrum Polonistycznego biorą czynny udział w realizacji zespołowych projektów naukowych na Litwie i w Polsce. Są to m.in. projekty: *Archiwum cyfrowe dokumentów historycznych i kulturowych. Kolekcja pergaminów Litewskiej Biblioteki Narodowej im. Martynasa Mažvydasa (katalog cyfrowy rękopisów WKL z XV-XVII w.)* (2006/2007); *Dygitalizacja Ksiąg Sądowych WKL, przechowywanych w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego* (2012/2013); opracowanie słownika *Specializuotas mokomasis lietuvii-lenkų žodynas* (2007/2009); *Użycie języków a tożsamość narodowa w miastach litewskich („Miasta i języki”, 2007/2009)*; *Socjolingwistyczna mapa Litwy: miasta i miasteczka* (2010/2012); *Jan Karłowicz jako animator życia naukowego i kulturalnego przełomu XIX i XX w.* (2012/2013) i in. (por. Dawlewicz 2009, 333). Pracownicy Centrum Polonistycznego są autorami haseł w opracowaniu encyklopedycznym *Kultura pogranicza wschodniego. Zarys encyklopedyczny* (pod red. T. Budrewicza, T. Bujnickiego, J.S. Ossowskiego, Kraków 2011); *Tłumacze arcydzieł literatury w odrodzonej Rzeczpospolitej. Cyfrowy słownik bibliograficzny* (koord. prof. Ewa Kołodziejczyk, projekt realizowany w latach 2022-2024). Wcześniej poloniści z Uniwersytetu Wileńskiego uczestniczyli w badaniach nad językiem uczniów polskojęzycznych szkół średnich na Litwie (kierownik projektu – prof. dr hab. H. Karaś). Badania miały na celu sprawdzenie stopnia świadomości językowej uczniów polskich szkół średnich na Litwie i ich sprawności w zakresie języka ogólnopolskiego. W 2022 roku został zrealizowany projekt we współpracy z IBL PAN/NAWA pt. *Geopolonistyka – wirtualny most między kulturami*, którego celem była promocja języka polskiego, literatury, historii i kultury polskiej poprzez zaangażowanie węgł studentów i wykładowców z instytucji partnerskich, prowadzących dydaktykę i badania polonistyczne (kierownik projektu – dr Mariola Wilczak, IBL PAN). Partnerami projektu był Wołyński Uniwersytet Narodowy imienia Łesi Ukrainki – Katedra Polonistyki i Przekładu (Ukraina) oraz Instytut Studiów Europejskich, Amerykańskich i Międzykulturowych Uniwersytetu „Sapienza” w Rzymie (Włochy), <https://biuletynpolonistyczny.pl/pl/institutions/cpuw.156/details> (dostęp: 31.12.2022). Od 2023 roku we współpracy z Uniwersytetem Wrocławskim realizowany jest kolejny projekt NAWA promujący język polski – *Testuj swój polski na Litwie!*.

Pracownicy Centrum Polonistycznego Uniwersytetu Wileńskiego współpracują ściśle ze szkołami polskimi na Wileńszczyźnie, wspólnie z kolegami z Centrum Języka Polskiego, Kultury i Dydaktyki Uniwersytetu Witolda Wielkiego w Kownie są od lat członkami komisji sprawdzającej podczas eliminacji krajowych Olimpiad Języka Polskiego na Litwie (w 2022 roku odbyła się 33. jej edycja). Owocem współpracy z polonistami ze szkół wileńskich są podręczniki autorstwa dr Teresy Daleckiej (wspólnie z Teresą Król) *Radość czytania* dla klasy IX (Kaunas 2007) i *Zamyślenie nad słowem* dla klasy X (Kaunas 2008) oraz dr Kingi Geben (wspólnie z Elwirą Bielawską) *Oswajanie słów. Podręcznik do nauczania języka polskiego dla klasy 7* (Kaunas 2007). W 2005 roku ukazała się też pomoc dydaktyczna dla szkół polskich - *Antologia literatury polskiej. Cz. II Romantyzm - pozytywizm, dla klasy XI*, opracowana przez dr Irenę Fedorowicz (*Cz. I Od starożytności do oświecenia* opracowała Danuta Szejnicka). Kolejny przykład współpracy z nauczycielami szkół polskich to organizowanie tematycznych seminariów, mających na celu podnoszenie kwalifikacji polonistów. Prelegentami podczas tych seminariów są zarówno pracownicy Centrum Polonistycznego, jak też zapraszani naukowcy z różnych ośrodków w Polsce. Pokłosiem współpracy z nauczycielami szkół polskich na Litwie była uroczystość ogłoszenia w grudniu 2022 roku na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wileńskiego wyników IX Miniolimpiady Języka Polskiego na Litwie oraz konkursu literackiego dla uczniów szkół polskich - „Balladomania we współczesnej odsłonie” - zorganizowanego przez Stowarzyszenie Polonistów na Litwie we współpracy z Centrum Polonistycznym Uniwersytetu Wileńskiego, <https://kurierwilenski.lt/2022/12/19/laczone-wyniki-ix-miniolimpiady-jezyka-polskiego-i-balladomanii-ceremonia-w-murach-alma-mater-vilnensis/> (dostęp: 19.12.2022).

Literaturoznawcy z Centrum Polonistycznego od lat pomyślnie współpracują z Muzeum Adama Mickiewicza w Wilnie (działającym przy Bibliotece Uniwersytetu Wileńskiego), biorą aktywny udział w prelekcjach organizowanych w ramach Śród Literackich oraz w konferencjach, niektóre z nich wspólnie przygotowują. Centrum Polonistyczne współpracuje również z Instytutem Polskim w Wilnie w organizowaniu spotkań z przedstawicielami świata nauki, kultury i sztuki polskiej. Bierze udział w organizowanych przez tę placówkę imprezach rocznicowych (np. w 2022 roku z okazji Roku Romantyzmu) oraz wystawach i prezentacjach książek, wileńskich edycjach Narodowego Czytania.

Trzydzieści lat funkcjonowania polonistyki na Uniwersytecie Wileńskim jako odrębnej jednostki dydaktyczno-naukowej w strukturze Wydziału Filologicznego wykazało, że jest ona placówką ważną i potrzebną. Świadczy o tym m.in. prowadzenie lektoratów języka polskiego na innych wydziałach i kierunkach uniwersytetu: filologicznym (dla studentów lituanistyki, slawistyki), historycznym.

Jako dowód uznania dla Centrum Polonistycznego Uniwersytetu Wileńskiego – za wybitne zasługi w krzewieniu języka polskiego i kultury polskiej za granicą w 2007 roku decyzją Kapituły Nagrody „Polonicum” pod patronatem Rektora Uniwersytetu Warszawskiego, Marszałka Senatu RP i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP – przyznano wyróżnienie, a w 2014 roku nagrodę „Polonicum” dla prof. Algisa Kalėdy oraz w 2021 roku wyróżnienie dla prof. Krystyny Rutkowskiej. W kwietniu 2022 roku decyzją Ministerstwa Edukacji Narodowej Centrum Polonistycznemu Uniwersytetu Wileńskiego nadano uprawnienie do organizowania egzaminów z języka polskiego jako obcego w grupach dla potrzeb osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży.

Uwagi końcowe

Wzmocniony kierunek studiów polonistycznych na Uniwersytecie Wileńskim powinien istnieć jako trwały składnik struktury uczelni i jako niezbędny pomost we współpracy Litwy i Polski. O tych perspektywach świadczą wypowiedzi ze strony władz uczelnianych, zainteresowanie społeczeństwa, elit intelektualnych i politycznych. Jednakże w obliczu zmian demograficznych (emigracja, niż demograficzny itp.) oraz przemian w preferencjach wyboru kierunku i miejsc studiów (wielu absolwentów szkół na Litwie wybiera studia za granicą, w tym także w Polsce) zaobserwować można mniejsze zainteresowanie studiami humanistycznymi, w tym – filologią polską, zaistniała potrzeba odnowienia i wzbogacenia tzw. tradycyjnej filologii. Toteż pracownicy Centrum Polonistycznego przygotowują nowe programy studiów, w których nacisk kładzie się na interdyscyplinarność, zwiększoną atrakcyjność studiów (np. szersze wprowadzenie przedmiotów z zakresu translatoryki, mediów publicznych), jak też na ściślejszą współpracę z uczelniami w Polsce (np. w ramach programu Erasmus+).

Bibliografia:

- Dawlewicz Mirosław, 2009, *Dzieje i współczesność polonistyki Uniwersytetu Wileńskiego. Współpraca z zagranicą*, w: *Europejskość ojczyzn. Litewsko-polskie związki literackie, kulturowe i językowe*, Dawlewicz M. (red.), Wilno, s. 325–335.
- Fedorowicz Irena, 2016, „*Filologia kłopotliwej mniejszości*”. *Wczoraj i dzisiaj polonistyki na Uniwersytecie Wileńskim*, Rocznik Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy, t. 16, Wilno, s. 103-117.

Źródła internetowe:

- <https://zw.lt/tag/gramatyczne-poniedzialki/> (dostęp: 31.12.2022).
- <https://wilno.tvp.pl/63110807/detektyw-literka> (dostęp: 04.01.2023)..
- <https://biuletynpolonistyczny.pl/pl/institutions/cpuw,156/details> (dostęp: 31.12.2022)

<https://kurierwilenski.lt/2022/12/19/laczone-wyniki-ix-miniolimpiady-jezyka-polskiego-i-balladomanii-ceremonia-w-murach-alma-mater-vilnensis/> (dostęp: 19.12.2022).

O Autorze:

Mirosław Dawlewicz - doktor nauk humanistycznych, docent w Centrum Polonistycznym Uniwersytetu Wileńskiego, absolwent filologii polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego. Zainteresowania badawcze dotyczą socjolingwistyki, w szczególności zróżnicowania socjalnego i terytorialnego polszczyzny północnokresowej. Autor monografii *Słownictwo socjolektu młodzieży polskiego pochodzenia w Wilnie* (Warszawa 2000), skrypty w języku litewskim *Trumpoji lenkų kalbos gramatyka. Kalbos dalys, linksniavimas ir asmenavimas // Zarys gramatyki języka polskiego. Części mowy, odmiana* (dwa wydania - Vilnius 2012; 2017) oraz kilkunastu publikacji naukowych w czasopismach i książkach zbiorowych.

